

RŪTA BIRZLEJA

CAUR ĒRKŠKIEM UZ ZVAIGZNĒMĒM

JEB DAŽU JAUNU CILVĒKU DOMAS
PAR LEĻĻU MĀKSLU SEVĒ UN ĀRPUS SEVIS

2009./2010. gada teātra sezona tuvojas noslēgumam. Sezona, kurā šķiet — Latvijas leļļu mākslā sākusies tāda kā kņudēšana. Vēl neorganizēti, nedefinējami, bez konkrētas virzības, bet vienā vietā, otrā, trešā uzplauksni kāda jauna uzdrīkstēšanās, vēlmes, neapmierinātība, idejas. Pārmaiņas un pārdomas šajā sezonā satricinājušas Latvijas Leļļu teātri; jau daudz nopietnākā līmenī objektu un leļļu teātrim pievērsies Mārtiņš Eihe ne vien ar izrādi "Vasaras sala", bet arī organizējot starptautisku bērnu un jauniešu festivālu "NoMad!" maija beigās Liepājā. Arī radošā apvienība *umka.lv* šajā sezonā likusi sevi manīt. Interese par leļļu teātri arvien vairāk ienāk neatkarīgajos teātros. Process notiek. Lai mēģinātu saprast, kur šajā procesā pašlaik atrodamies, uz sarunu aicināju vairākus 2005. gada Kultūras akadēmijas Leļļu kursa beidzējus, kuri pa šiem pieciem gadiem atraduši savu vietu Latvijas leļļu mākslā. Diskusijai par to, kā bija, kā ir tagad un kā varētu būt, izdevās pievienoties Latvijas Leļļu teātra aktrīsēm **DANAI LĀCEI** un **BAIBAI GEĶEI** un radošās apvienības *umka.lv* līderim **ĢIRTAM ŠOLIM**.

Drusku paveroties atpakaļ, kāds bija jūsu studiju process, kā jūs tikāt gatavoti ienākšanai leļļu teātra vidē?

Dana Lāce: Ar mūsu kursu bija tā, ka vairāk vai mazāk visi gribēja vienkārši iestāties aktieros un tajā gadā uzņēma Leļļu kursu. Dace [Dace Skadiņa. — *R.B.*] istajā mirkli, tā ap otro kursu, mūs izglāba no tradicionālās, stereotipiskās domāšanas par leļļu teātri. Ar daudzajām meistarklasēm — gada laikā mums tika nodrošinātas vismaz divas meistarklases ar pasniedzējiem no ārzemēm, ar tādu redzējumu, kāda nav Latvijā. Mums tika doti virzieni, ko pašiem tālāk attīstīt. Lai mēs domājam daudzpusīgāk, lai netveram leļļu teātri caur stereotipiem.

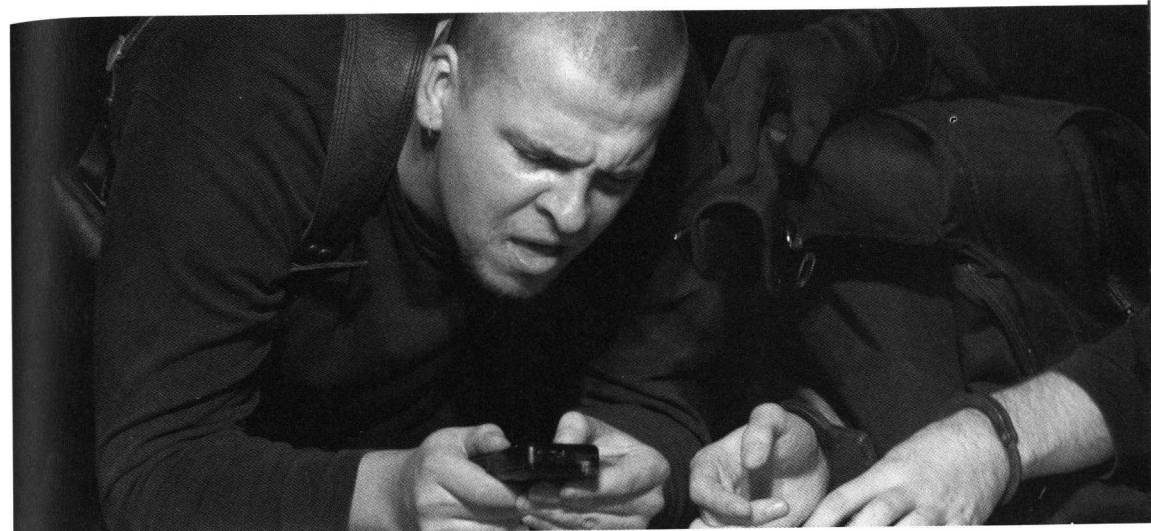
Baiba Geķe: Tikko atcerējos kādu gadījumu. Es nezinu, kā tur viss būtu beidzies, bet reiz pirmajā kursā mums bija leļļu meistarība, un Dacite bija atnesusi kaut kādas vecās spieķu

lles, un es domāju — nu viss! Man vēl bija tādas riktīgi ar kodēm saēstās, mums bija jātaisa mazās etidites, pilnīgi visi ākstījās.

Ģirts Šolis: Noraidoša diezgan tā attieksme bija.

B.G.: Nu jā, bet pēc tam tiešām kaut kā laicīgi viņi saprata, ka tas neiet. Bija tas kritiskais punkts pirmajā kursā.

Ģ.Š.: Pirmais kurss viss tā arī aizgāja — bum, bum — neviens neko nopietnu nedarīja. Visi diezgan vairījās un nesaprata, par ko vispār ir runa. Nāca arī Leļļu teātra aktieri un mēģināja ar mums dalīties savās zināšanās, bet tas arī īpašu atsaucību neguva. Tādiem sakostiem zobiem izdaria, atzīmi dabūja, un viss. Pēc būtības šis kurss jau vairāk sagatavoja individuālā kārtā, radīja interesi, bet tas bija kādā otrajā vai trešajā kursā. Runājot par leļļu meistarību — nu ko var sagatavot sešās meistarklasēs? Radīt priekšstatu. Tu sāk apjaust tos trikus, un tad jau

Ģirts Šolis

tālāk katrs aizgāja savu ceļu, vismaz meklēja. Jo sākumā tās intereses vispār nebija, vispār nesaprata. Kas tik tur netika ar tām spieķenēm darīts! Meistarklases izglāba situāciju. Arī *umkas* lūzuma punkts bija Injutočkina veikums, viņš arī pirmais sāka viņus radīt, un, kad jau tu tā ieraugi... Tad arī palēnām atklājās, ka leļļu teātris var būt pilnīgi citāds, nekā mums likās.

D.L.: To, kādi mēs tagad esam, izšķīra meistarklases.

B.G.: Cik es esmu sapratusi, iepriekšējam kursam, tur, kur bija Līpors un Santa [Edgars Līpors un Santa Didžus. — *R.B.*], — viņiem bija pilnīgi savādākas attiecības ar teātri studiju laikā. Mēs bijām drīzāk autonoma grupa. Bija tādi kā neatkarīgi veidojumi — teātris un mēs. Mums, man liekas, kaut kā īpaši neinteresēja, kas notiek teātrī, un viņiem — nezinu, cik ļoti interesēja, kas notiek pie mums. Tas, man liekas, bija viens no noteicošajiem faktoriem, kāpēc mēs tieši tā arī attīstījāmies.

Ja salīdzina leļļu teātra situāciju Latvijā lai-

kā, kad jūs beidzāt studijas, un tagad — kas ir mainījies šo piecu gadu laikā?

Ģ.Š.: No mana skatpunkta diži daudz nekas mainījies nav. Es nezinu. Ja man jārunā distancējoties, tad — cik leļļu teātri valstī ir bijuši, tik arī ir. Izņemot *umku* un Mārtiņu [Mārtiņš Eihe. — *R.B.*], kur arī visu laiku notiek sadarbība mūsu kursa ietvaros. Tagad arī pēdējā izrāde ar Jutu [Mārtiņa Eihe objektu izrāde "Vasaras sala" ar aktrisi Jutu Vanagu. — *R.B.*]. Pirms tam "Mazais cilvēks", kur mēs ar Baibu piedalījāmies. Nu to nevar nosaukt par kaut ko tādu...

B.G.: Interesanti, ka 99% to projektu, kas ir saistīti ar leļļēm, objektiem vai vienai kādām leļļu formām, vismaz viens no mūsu kursa ir iesaistīts. Ja kaut kas tiek tādā vizē taisīts, kāds no mūsu kursa ir tur iekšā un savas idejas, domas atdod, lai arī režisoram ir papildus kur smelties.

D.L.: No mana skatpunkta *umka* tomēr ir tā, kas ir ienesusi Latvijas teātra vidē kaut ko jaunu, publiskojuši objektu teātri.

Ģ.Š.: Es negribu tagad glorificēt tās *um-*

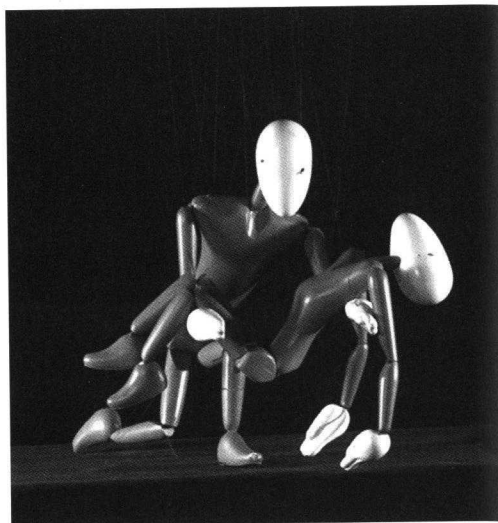
kas lietas, jo mums jau pēc būtības tobrīd isti nebija variantu — vai nu mest to lietu pie malas, izklist pa Valmieru, sadalīties reizinātājos, vai vispār beigt ar teātri nodarboties, vai tomēr kaut ko tur čubināties. Tad mēs arī kaut ko čubinājām. Protams, zināmu rezonansi tas deva, bet es esmu diezgan skeptisks, jo tās ir vairāk teātra cilvēku aprindas, kur mūs puslīdz zina.

D.L.: Manuprāt, pa šiem pieciem gadiem cilvēkos ir radusies lielāka pietāte pret Leļļu teātri. Pirmkārt, tuvāk iepazīstot objektu teātri. Otrkārt, Leļļu teātri — marionešu izrādes pieaugušajiem. Tās ir divas lietas leļļu teātra vidē, kas pa šo laiku ir nākušas klāt.

B.G.: Kad mēs ienācām Leļļu teātri, man tas pirmais posms bija ļoti smags, jo mēs bijām ļoti maza saujīņa palikusi. Tā sajūta, ka tu esi viens. Nu ne jau viens, bet ka esam tik ļoti maz palikuši. Bija sajūta, ka es esmu tādā kā sasaldētā stāvoklī. Bet pēc tam, es pat nezinu, kurā brīdī, droši vien tad, kad ienāca jaunie no Krilova kursa, uzreiz varēja just, ka kaut kas tiek darīts, teātris labo kļūdas — uzreiz bija meistarklases, bija Mindļins [režisors Aleksandrs Mindļins. — R.B.], uzreiz iepazīstināja viņus ar marionetēm, mums vajadzēja viņiem palīdzēt mācīties, un rezultātā tapa izrāde "Kurš no mums ir sapīnīes". Tad jau likās, ka kaut kas notiek.

Vēl es gribu pieminēt, kāds no mūsu kursa teica, es to vienmēr atcerēšos, ka tie, kuri ir palikuši Leļļu teātri, — tie ir tādi bezmugurkaulnieki. Es bišķiņ gribu aizstāvēt sevi, jo visu šo laiku, man šķiet, mēs esam savu pienesumu devuši. Visos projektos, kuros esmu bijusi, es vienmēr esmu stāstījusi, mēģinājusi ieinteresēt par leļļu lietām režisorus, kas nav tieši saistīti ar leļļu teātri. Arī šī jaunā izrāde, ceru, būs laba [Mārtiņš Eihe Latvijas Leļļu teātri pašlaik iestudē izrādi pieaugušajiem "Kāzas. Stāsts par negaidītu mīlestību". — R.B.]. Mēs katrā ziņā darbojamies.

Ģ.Š.: Vēl viena problēma. Cik ir to leļļinieku?

Dana Lāce "Kurš no mums ir sapīnīes?"

Leļļu teātri vismaz kādas svaigas asinis ienāk, mums — tādām miniatūrām izrādēm — isti nav variantu. Tikko taisījām Kabatā "Brēmenes muzikantus" — bērnu izrādi —, un nav resursu. Mums vajag čaļus — leļļiniekus — brīvus. Leļļu teātri pašlaik nevienu nevar dabūt, citur arī — nu nav. Tas ir tas, ko meitenes saka — tie paši jau visur esam. Tā drēbe tomēr maķenit ir jāzina, var darīt labāk vai sliktāk, bet jābūt saprašānai.

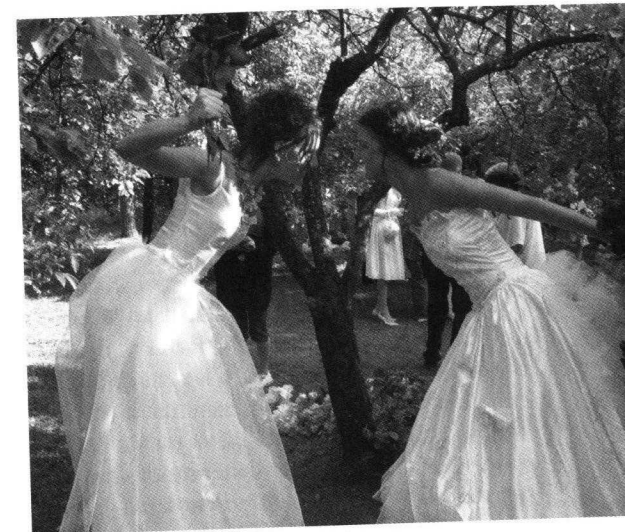
Umka ir maza, mēs spēlējam salīdzinoši reti, mēs nevaram to atļauties, mūsu izrādes neatpelnā sevi, un tas ir vairāk formas uzturēšanas režīmā. Un lielais teātris — tur atkal ir citi uzdevumi, un šobrīd viņi nerada interesi inteliģencei par savu darbību. Lidz ar to jaunie režisori — viņi baidās, viņi nezina, nesaprot, ko ar to darīt, kas tas tāds ir. Un varbūt arī tāpēc lielākā daļa Latvijas auditorijas to uzskata par tādu infantilizētu mākslas veidojumu. Tāpat kā mēs sākumā domājām, varbūt pat vēl ļaunāk.

Mārtiņš, piemēram, — viņam jau dramatiskajā teātri gāja tīri labi, kritiķu atsauksmes un viss. Bet, jūs redzat, viņš pašlaik šajā leļļu žanrā kaut ko ir saķēris — un viņam ir interesanti. Taisa festivālu un Leļļu teātri izrādi. Kaut kādā ziņā tas ir arī mūsu nopelns. Tāpat Arnita Jaunzeme, režisore no Māras Ķimeles pēdējā kursa, viņa arī no sākuma — nu jā, nu jā, es nezinu, kas tur ar tām lellēm būs, bet paskatījās vienu izrādi, otru un nāca ar ideju taisīt "Brēmenes muzikantus" — ar lellēm. Un es vēl spiedu, lai viņa pati nāk ar lellēm uz skatuves un mēģina darīt, viņa atkal — nē, nē, bet, tā kā mums nebija cilvēku, tad arī nāca un darija. Un nezinu, cik tur labi vai slikti sanāk, bet es redzu, ka cilvēkam tas kaut kā ir sācis interesēt.

Mēs katrā ziņā cenšamies sabiedrības interesi veicināt — cik varam, tik darām.

Vai tā nav arī izglītības sistēmas vaina? Reizi 10 gados tiek uzņemts leļļinieku kurss; bet pārējā laikā? Tradicionālajā apmācības sistēmā — aktieriem, režisoriem, kritiķiem — leļļu teātris tiek labākajā gadījumā pieminēts. Ja studiju laikā tas tiek apiets, loģiski, ka intereses nav, un nav arī cilvēku, kuri sevi šajā virzienā gribētu attīstīt.

Ģ.Š.: Nu ar režiju... Es sevi par nekādu baigo režisoru neuzskatu, vienkārši, mūsu kursā mācoties, tā kā mums to režisoru nebija, mūs skoloja domāt pašiem. Mēs katrs bijām arī režisors. Un pēc tam, pamācoties atsevišķi režijas pamatus, kaut kāda saprašana radās. Es biju arī Bjalistokā, specializētajā skolā [Bjalistokā atrodas Varšavas Teātra akadēmijas Leļļu mākslas fakultāte. — R.B.], kur dabūju vienu semestri pamācīties. Tur tā atšķirība ir izteikta, lielākoties — sakārtotībā. Naudas nav tāpat, nekur tās nav, bet tur ir kārtība — režisors zina, ka otrs kurss ir viņa rīcībā, jo otrajam kursam ir aktiermeistarības eksāmens, un, ja tu esi maģistrantūrā režisors, — tu dabū otro kursu, ar kuru strādāt. Tad tev iedod telefonu — re,

Baiba Geķe un Dana Lāce LKA izlaidumā

kur cilvēks, mūsu tehniķis, kur var dabūt gaismas, — zvani viņam un saskaņo laikus, kad vari tikt pie savām lampām. Mums šeit ir daudz grūtāk kaut ko saprast.

Ar tiem režijas principiem — tie jau tik ļoti neatšķiras. Vai tu taisi performanci, dramatisko izrādi, baletu, leļļu izrādi — princips ir viens — galvenais ir mērķis, ko tu ar to gribi pateikt. Pārējais viss ir līdzekļi. Vai ir vajadzīga kāda īpaša leļļu teātra režisoru apmācība? Protams, ka kaut kādai sajēgai ir jābūt. Un līdzīgi ir ar aktieriem. Mēs jau runājām — tas klikšķis notika vienas meistarklases iespaidā. Kādā brīdī tu sāk sajēgt — kaut kas tevī mainās, nojūk viena siena. Tas nav tā, ka tu tagad nedēļu no vietas lēksi ar spieķeni rokās un tev baigais azarts radīsies leļļu teātri taisīt. Runa jau ir par to, kas tev galvā mainās, ka tu vienā brīdī ieraugi, ko ar lelli var izdarīt, kur ir tas pluss, ar ko tu, tā rupji runājot, esi krutāks. Ka tur ir tā maģija iekšā. Tālāk jau ir meistarības jautājums. Aktierim ir jābūt

meistarībai — vienalga, vai viņš ir dramatiskā teātra aktieris vai trenē *salto mortale*, ko viņam vajag smuki uztaisīt, nu tu nevari bez meistarības to izdarīt, loģiski. Es runāju par izpratni vienkāršā veidā — kur ir tas princips. Un pārējais jau ir slīpēšana. Pa vienu kursu jau meistarus uztaisīt nevar — četros gados.

D.L.: Mēs bijām pirms diviem gadiem Itālijā ar marionešu izrādi. Marionetes, man liekas, ir diezgan viegli uztveramas. Tie ir mazi cilvēki, kuri dara identiskas lietas, ko dara parasts cilvēks. It kā nav ļoti jāfantazē, ko viņš gribēja ar to pateikt, mēs to visu parādām. Bet kā Latvijā skatījās šo izrādi un kā Itālijā — tur var redzēt, ka cilvēkam tā ir ikdiena, viņš zina tādas izrādes, un viņš tajās meklē un atrod dziļāku jēgu. Bet pie mums — ooo, cik interesanti, tas cilvēciņš kustas un vēl kā dzīvs! Par to vispār nevajadzētu runāt. Loģiski, ka marionete ir “tā kā dzīva” un tai ir tas brīnuma efekts. Ja mēs runājam marionešu līmenī, tad tas jau sen pasaulē ir skaidrs, par to vispār nevajadzētu domāt.

Ģ.Š.: Tas ir jautājums par publikas izglītošanu. Gribētos mazliet zinošāku skatītāju. Te man tomēr nedaudz jāpārmet Leļļu teātrim, jo tas šobrīd ar skatītāju šāda veida audzināšanu nenodarbojas. Tas nerosina žanra attīstību. Ir daudz lietu, ko ar leļļu teātri var pateikt dziļāk. Leļļu teātris tāpēc ir leļļu teātris, tāpēc tas vīduslaikos bija leļļu teātris, ka caur to varēja pateikt kaut ko tādu, ko cilvēks nevarēja atļauties.

B.G.: Galvu nocirta lellei.

Ģ.Š.: Rietumos tas skatītājs ir jau ieaudzināts, viņš jau redz, ja lelle — tad viņš grib zināt, kur ir tas sāls, ko tā lelle stāsta, ko viņa simbolizē. Kāda ir tā nozīme apakšā, kāds ir stāsts. Tāds teātris prasa vairāk domāt. Mūsu skatītājs tā īsti līdz galam pie tā nav pieradis.

Kas, jūsuprāt, kaut vai utopiski domājot, varētu dot vajadzīgo impulsu attīstībai?

Ģ.Š.: Es domāju, ja būtu valstiski vēl viens leļļu teātris, valsts finansēts, — tas, man liekas,

iedotu vajadzīgo asumu. Ja būtu vēl viena struktūra, kas ar līdzīgiem līdzekļiem un finansējumu konkurētu. Sistu bišķiņ pa pakaju. Šobrīd valsts līmenī nekā tāda nav. Ja būtu adekvāts konkurents, nezīnu, jaunatnes teātris vai kas tāds, kas lien iekšā tajā pašā auditorijā, tad arī visi sāktu vairāk domāt par to, kas ir jādara un jāmaina, kā jāuzrunā skatītājs, lai to noturētu.

Arī, kas attiecas uz mums, es šobrīd galīgi nejūtu konkurenci, kas, man liekas, ir pats sliktākais. Jo mums jau pašiem arī neiet tās lietas uz augšu. *Umka* jau nav nekāds konkurents Leļļu teātrim — mēs esam pilnīgi atšķirīgās kategorijās. Mēs esam projektu teātris, mums ir cits izrāžu skaits, un tas nav salīdzināms. Plus vēl arī ekonomiskā situācija, mēs nevaram strādāt ar pilnu jaudu vienkārši tāpēc, ka ir jā rūpējas par iztiku. Mēs faktiski strādājam priekā pēc, tas nav profesionāls darbs, tas ir hobijs. Hobijs tāpēc, ka mēs pabeidzām to kursu. Ja tu gribi nopietni strādāt un katru dienu nākt uz mēģinājumiem, tad tev ir jāspēj tā nauda nopelnīt, vismaz tik, lai varētu vilkt. Un šobrīd ar izrādēm nevar nopelnīt. Nevar dabūt atpakaļ. Nodokļu slogs ir tāds, ka neatmaksājas.

D.L.: Te [Latvijas Leļļu teātri. — *R.B.*] ir ļoti daudz labu tradīciju, bet, laikam ejot, mēs esam cita paaudze, un tai citai paaudzei ir citas tradīcijas. Mums kaut kā vajadzētu vairāk ar to sadzīvot. Kā jau sākumā runājām — mūsos ir ļoti daudz kas ielikts — es negribu to visu aprakt. Šeit ir ļoti spēcīgas spieķu leļļu tradīcijas, ļoti augstā līmenī, to novērtē arī citviet pasaulē, un tas ir ļoti labi. Bet, manuprāt, vajadzētu būt vēl tam un tam, un tam. Lai ir tā, ka skatītājam ir interesanti — paga, ko es vēl neesmu redzējis?

Un vēl — diemžēl ir viena skatītāju daļa — ja tu pateiksi, ka kaut kas ir *kruta*, tad viņi arī teiks to pašu, pat ja kaut kur sirds dziļumos viņiem tā neliksies. Un, ja tas nav *kruta* — iet uz Leļļu teātri skatīties pieaugušo izrādes, tad

viņi arī nenāks. Protams, mums pašiem ir daudz jāstrādā, lai būtu labāk.

Daudz kas no tā, ko teicāt, vairāk attiecas uz pieaugušo auditoriju. Kā ir ar bērniem? Ar kādām izrādēm, attieksmi, vērtībām jāvēršas pie viņiem?

Ģ.Š.: Man liekas, ka sevi ir jāpretnostata tam, ko bērns saņem skolā, visās sabiedriskajās formās. Visizteiktākais konkurents laikam ir televizors un attiecīgi tas materiāls, kas no tā nāk ārā. Tie mērķi un uzdevumi jau vienmēr ir bijuši skaidri, ko mēs gribam no bērna, kādas emociju gammas mūs interesē. Izglītojoša funkcija, stāsts par labo un ļauno — jo bērns bieži tajā modernās pieejas vērtību skalā ir ļoti apjucis, viņš jau vairs nesaprot, kas ir labs, kas slikts. Viens otru ar lāzeriem šauj, sliktais vienā brīdī jau ir kļuvis par labo, un tā tas viss tur putrojas un jaucas. Ir psiholoģiskais aspekts, ko tu gribi izrādē dabūt, bet tikpat svarīga man šobrīd liekas arī forma. Bērns mūsdienās ir daudz prasīgāks, viņam vairs nepietiek ar to, ka tu aizdedzini svečīti. Ir jāpārsteidz. Tā kā prasības bērnu teātrim ir diezgan augstas, ir jāpanāk efekts, lai bērns nosēž lielām acīm no sākuma līdz beigām. Lai dzīvo līdzī. Lai ņemas. Es nevaru teikt, ka ļoti daudz ko zīnu, kā tas būtu panākams, bet tagad ar izrādēm, ko taisām bērniem, var redzēt — kur ir garāki teksti, zūd uzmanība. Pašlaik uz leļļu teātri nāk paaudze, ar kuru jā sāk runāt viņu — jaunajā valodā. Jāķer viņu domu gājiens. Un, es ceru, tā varētu būt paaudze, kas vēlāk būtu arī pieaugušo leļļu teātra auditorija. Jo viņam jau tie māli vēl galvā ir, kurus var iemīcīt pareizajā formā. Jau var radīt nosacītības priekšstatus, radīt interesi par simbolismu — tādus pirmos iedīgļus. Pastāstīt gan tādas lietas, kas attiecas uz pieaugušo dzīvi, gan tikumus. Mēs caur tādu šovu estētiku taisījām “Brēmenes muzikantus” — viss sākas ar realitātes šoviņu, kas bērniem ir absolūti saprotams, tu skaties — viņi jau zina, kas jādara.

Es pasaku “un šovs...”, un visa zāle man ļauj pilnā rīklē “...var sākties!”. Un viņi visu zina, šitos sviesta gājienu es nezīnu, bet viņi zina. Visu. Vietā, kur reklāmas pauze, viņi tā smējās! Viņi saprot. Viņi jau saprot to ironiju. Pieejai ir jābūt aktuālai. Informācijas apmaiņa tik ātri šodien notiek, ka bērnam jau multene liekas garlaicīga. Auditorija ir nomainījusies.

B.G.: Ideālā gadījumā tas lielais, kas ir atnācis kopā ar bērnu, arī var kaut ko ieraudzīt. Varbūt ieraudzīt savu bērnu, kas viņam ir vajadzīgs. Nezīnu.

Piemēram, man ienāca prātā “Brālītis un Karlsons, kas dzīvo uz jumta”, jo tur ir tēma, par kuru es agrāk kā bērns, lasot šo grāmatu, pilnīgi nedomāju. To drausmīgo vientulības tēmu, kas vispār ir Astrīdas Lindgrēnes darbos. Un tas ir tam pieaugušajam skatītājam jāsaprot, ka tev ir vairāk jāvelta laiks savam bērnam visā šajā skrejjošajā laikā. Lai arī pieaugušais paņem no izrādes kaut ko svarīgu sev. Divi vienā.

Ģ.Š.: Tas jau ir pats skaistākais. Bet vienalga — vai taisa bērniem vai pieaugušajiem — viņi haltūras nepieļauj, īpaši bērni. Tas ir tāds skatītājs, kuram uzreiz ir — viss — tad ir ļāušana vai garlaicīgi, tu esi viņu pazaudējis. Un dabūt viņu atpakaļ ir ļoti grūti.

B.G.: Man reizēm gribas, lai izrādēs būtu lielāka konkrētība, skaidrākas norādes no režisora puses — atbildes uz tiem visparastākajiem jautājumiem. Man liekas, bērnu izrādēs tas ir visbistamākais — pazaudēt to pamatu, aktieriskās eksistences pamatu. Atbildes uz jautājumiem — kas es esmu, ko es gribu, kā es to panāku.

Ģ.Š.: Ir prieks, ka arī citi sāk šajā virzienā domāt un meklēt. Man jau liekas, ka pašlaik viss ir tādos labvēlīgos apstākļos teātra radīšanai. Var jau sēdēt un čīkstēt, ka nekas nenotiek, bet var arī paši drusku paspridzināt. Tā ka — caur ērkšķiem uz zvaigznēm...